

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

CENTRUL PENTRU
COMUNICARE STRATEGICĂ
ȘI CONTRACARARE A DEZINFORMĂRII

CUM PROTEJĂM ȘCOALA ÎN FAȚA DEZINFORMĂRII

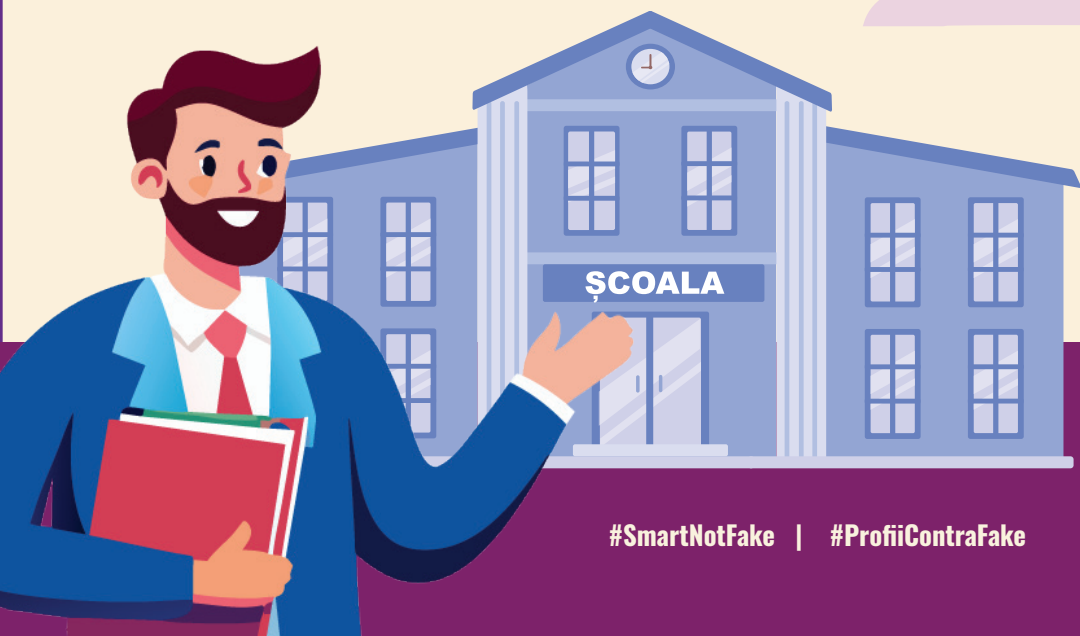
Îndrumar practic pentru
directori și profesori

Școala – de ce este o țintă?

Tactici ostile împotriva școlii — care sunt ele?

Ce riscăm dacă nu acționăm?

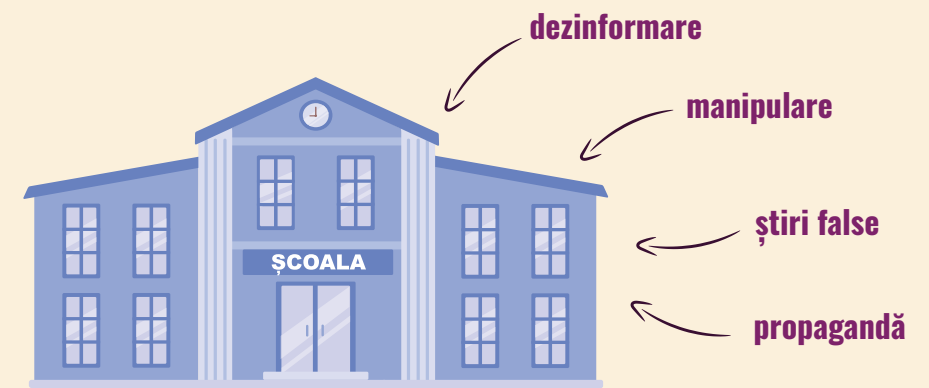
Cum construim apărarea?

#SmartNotFake | #ProfiiContraFake

Școala nu este doar un loc al lecțiilor și manualelor.

Ea este inima comunității, spațiul în care se formează **valori, comportamente** și **sentimentul de apartenență** la comunitate și țară. Atât **directorii**, cât și **profesorii** au un rol esențial: directorii prin viziunea, organizarea și susținerea întregii comunități școlare, iar profesorii în interacțiunea zilnică cu elevii.

De ce este țintă?

Atacurile informaționale nu lovesc în băncile școlii sau manuale, dar în ceea ce e mai fragil: **încrederea**. Ele urmăresc:

- ✦ să portretizeze cadrele didactice ca fiind slabe și neputincioase
- ✦ să slăbească **legătura** dintre elevi, părinți și instituție
- ✦ să inducă **percepția** că statul nu poate proteja viitorul copiilor

În realitate, dezinformarea, manipularea, propaganda și știrile false lovesc ca săgeți ce urmăresc să rupă unitatea și coeziunea dintre oameni.

De ce directorii contează?

Directorii sunt liderii educaționali ai școlii: stabilesc tonul, dau direcții și creează cadrul în care profesorii acționează.

Rolul lor este să ghideze colegii nu doar reactiv, ci mai ales proactiv, pregătind comunitatea școlară să recunoască și să răspundă manipulării informaționale.

Directorii pot deveni veriga de legătură dintre experții externi – fie din societatea civilă, fie din instituțiile specializate – și profesori, deschizând școlii accesul la resurse și cunoștințe noi.

Top 3 moduri prin care un director devine arhitectul unei școli unite

1. Crearea unui climat sigur și de încredere

Transparență la fiecare pas – comunicare deschisă și constantă cu profesorii, părinții și comunitatea. Atunci când informația circulă corect, zvonurile își pierd forța.

Canale clare – website și pagină oficială ale școlii, grupuri sigure de comunicare.

2. Protejarea profesorilor și elevilor împotriva dezinformării

Formare continuă – asigurarea instruirilor regulate pentru profesori, astfel încât fiecare cadru didactic să devină un „detector” de manipulare și un promotor al gândirii critice la clasă.

Reguli interne clare – un cod intern de comunicare online care oprește zvonurile înainte să circule. Ex.: „Nici o știre neverificată pe grupurile școlii”.

Parteneriate cu experți – colaborări cu experți și instituții specializate care aduc resurse, exerciții și materiale adaptate pentru profesori/elevi.

3. Contribuirea la unitatea societății

Promovarea valorilor naționale – activități școlare (zile tematice, festivaluri școlare, proiecte extracurriculare) care întăresc respectul pentru limbă, cultură, tradiții, diversitate și democrație.

Educație pentru cetățenie activă – încurajarea voluntariatului pentru comunitatea școlară, proiectelor comunitare, implicarea elevilor în acțiuni sociale.

Punți, nu ziduri – evenimente comune între școli și comunități diferite, inclusiv etnice. Împreună se naște coeziunea care ține societatea unită.

Istoria ca sursă de forță – încurajarea profesorilor să evidențieze nu doar momentele dificile, ci și reziliența, solidaritatea și curajul pe care comunitatea le-a demonstrat în trecut.

De ce școala e prima linie? De ce profesorii contează?

- ✧ Profesorii sunt printre cele mai de încredere voci din comunitate.
- ✧ Mesajul lor ajunge la zeci de elevi și familiile lor.
- ✧ Comportamentul lor devine model de urmat pentru elevi.

Profesorii au puterea de a opri manipularea încă de la rădăcină. Îi învață pe elevi să pună întrebările esențiale:

„De unde știm că e adevărat?”

„Cine spune asta?”

Îi învață pe elevi scepticismul sănătos și importanța verificării surselor. Creează un climat de încredere și dialog, unde manipularea își pierde puterea.

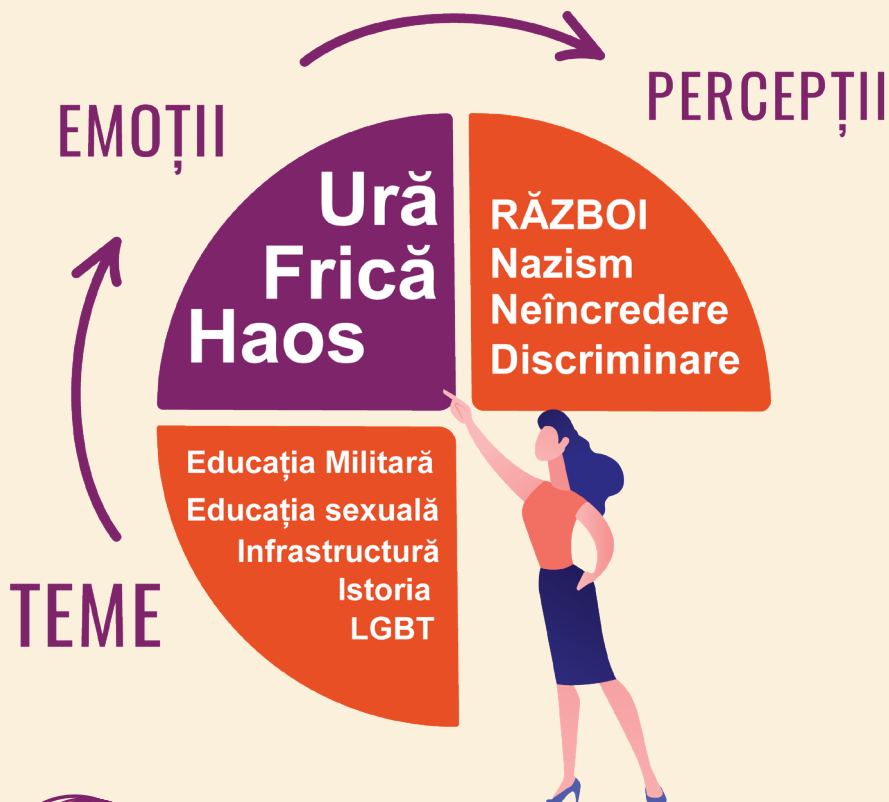
Un profesor nu trebuie să fie „polițist al adevărului”. El devine ghid al gândirii critice, transformând:

- ✧ curiozitatea în protecție
- ✧ solidaritatea în reziliență

Atunci când emoțiile negative și conflictele fabricate pătrund în viața de zi cu zi, școala nu mai este doar un spațiu de învățare. Ea poate deveni, fără să vrem, un teren unde neîncrederea și suspiciunea slăbesc comunitatea.

Tocmai de aceea, directorii și profesorii joacă un rol esențial: prin calm, discernământ și spirit critic, pot proteja și demonstra elevilor că adevărata forță a școlii stă în vigilență și în înțelegerea corectă a realității.

Dezinformarea nu aduce argumente, ci emoții puternice. Ea stârnește frici și suspiciuni care pot afecta echilibrul din școală.

PRIN CE TACTICI OSTILE ESTE ATACATĂ ȘCOALA?

Falsurile care imită acte oficiale

Aceste documente par autentice, dar sunt falsuri menite să slăbească încrederea în instituțiile de stat.

Cum ne protejăm?

Nu vă lăsați înșelați de aparențe. Verificați documentul pe site-ul oficial sau comparați-l cu un act autentic – diferențele apar rapid.

Atenție la detalii. Greșeli de scriere, date eronate, logo-uri vechi, formulări incoerente sau nume ale unor persoane care nu mai sunt în funcție sunt semnale clare de fals.

Verificați direct la sursă. Dacă aveți dubii, contactați instituția vizată prin telefon sau email oficial.

Analizați canalul de distribuire. Documentele primite prin rețele sociale sau chat-uri anonime au un risc ridicat de fals.

Nu distribuiți înainte de a verifica. Inițial verificați sursa și abia apoi decideți dacă merită împărtășit mai departe.

Impersonalizarea autorităților

Pagini web sau adrese de e-mail care copiază identitatea instituțiilor publice. Mesajele par credibile, dar provin din surse frauduloase.

Cum ne protejăm?

Verificați adresa oficială. Ex: domeniul corect este *.gov.md, nu *.gov-md.md sau alte variante suspecte.

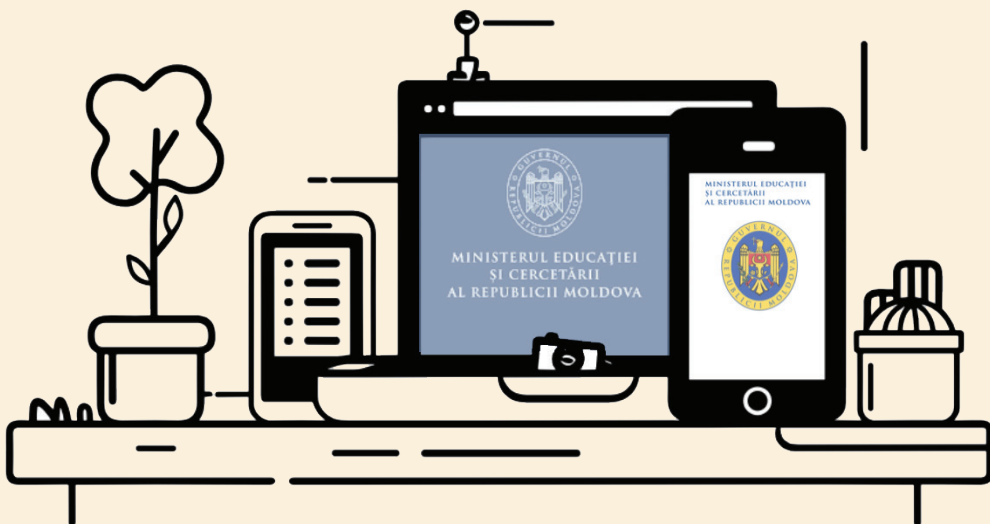
Analizați aspectul vizual. Logo-uri neclare, greșeli de scriere sau elemente grafice străine sunt semne de fals.

Atenție la ton. Instituțiile nu transmit mesaje panicarde sau amenințări. Dacă sună a șantaj - e manipulare!

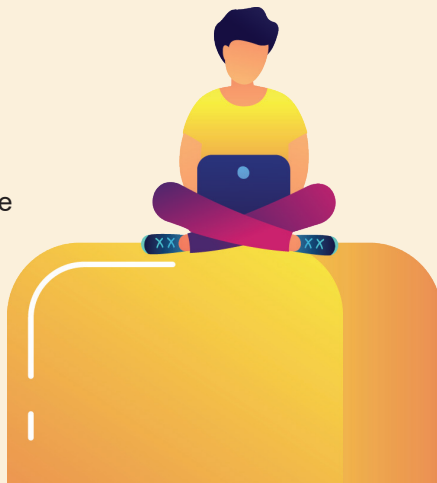

Nu accesați linkuri sau atașamente din mesaje suspecte. Deschideți manual pagina web oficială, nu din linkul primit.

Conținut generat prin inteligența artificială

Videoclipuri, declarații sau imagini care imită voci și chipuri reale, dar sunt create pentru a manipula emoțiile și percepțiile publicului.

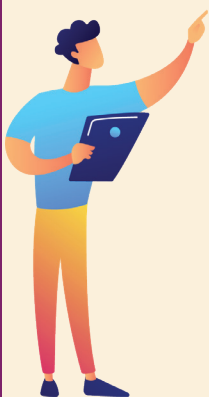
Cum ne protejăm?

Verificați sursa inițială. Dacă materialul apare doar pe canale obscure, fii precaut.

Analizați detaliile vizuale și audio. Gesturi rigide, voce robotică, lipsa sincronizării dintre buze și sunet, umbre incoerente sau detalii distorsionate la mâini și ochi sunt semne clare de fals.

Fiți vigilenți la emoții. Dacă materialul provoacă furie, șoc sau indignare puternică, este foarte posibil să fi fost creat pentru manipulare.

Educație pentru reziliență. Informați elevii despre existența deepfake-urilor și dezvoltați-le reflexul critic de a pune întrebări și a verifica sursele.

Amplificarea prin comportament coordonat

Mai multe conturi, site-uri sau persoane distribuie simultan **același mesaj**, cu aceleași imagini și cuvinte. Scopul? Să creeze impresia unui **consens larg** și să sporească **artificial credibilitatea mesajului**.

Cum ne protejăm?

Observați tiparul repetitiv. O știre autentică este relatată diferit de surse multiple; copiarea cuvânt cu cuvânt e semn de manipulare.

Nu vă lăsați păcăliți de cantitate. Faptul că vedeți același mesaj de mai multe ori nu îl face mai credibil.

Atenție la reacții. Like-urile și distribuțiile pot fi cumpărate sau generate artificial.

Discutați în școală și comunitate. Explicați-le elevilor și colegilor cum „efectul de ecou” creează impresia falsă de adevăr.

Nu amplificați. Chiar și o distribuire „în glumă” crește vizibilitatea manipulării.

Trucarea, scoaterea din context și etichetarea

Fotografiile sau videoclipuri reale pot fi editate, tăiate ori prezentate cu titluri false. De exemplu, o frază scoasă dintr-un discurs poate fi prezentată ca o declarație controversată, deși în contextul complet avea un alt sens.

Cum ne protejăm?

Analizați titlurile. Întrebați-vă dacă reflectă cu adevărat conținutul sau doar exagerează pentru a atrage atenția.

Nu reacționați impulsiv. Aceste materiale sunt create pentru a provoca emoții rapide și puternice.

Fiți atenți la montaje. Schimbările bruște de cadru, lipsa continuității sau detaliile care nu se potrivesc pot fi semne de manipulare.

Cautați materialul original. Verificați dacă există versiuni mai lungi sau sursa inițială – fragmentele izolate sunt ușor de denaturat.

Educație pentru gândire critică. Discutați cu elevii cum un titlu exagerat sau o frază scoasă din context poate schimba complet percepția asupra realității.

Trusa rapidă a profesorului - pași simpli, ușor de aplicat

Mini-activități pentru clasă

„Vânătoarea de titluri” la disciplina Limba Română

Profesorul aduce în fața clasei o listă de titluri de știri – unele adevărate, altele inventate. Elevii, împărțiți pe echipe, trebuie să descopere „titlul-fantomă” (cel fals).

Obiective:

- ★ Dezvoltarea spiritului critic și a analizei textelor scurte.
- ★ Observarea figurilor de stil și a formulărilor hiperbolice.
- ★ Diferențierea între informare și manipulare prin înțelegerea mesajului.

„Compară sursele” la disciplina Matematica

Profesorul aduce aceeași știre (de exemplu: rezultatele unui sondaj, date despre prețuri) publicată pe două site-uri diferite.

Obiective:

- ★ Exersarea citirii și interpretării datelor numerice din texte.
- ★ Înțelegerea modului în care prezentarea cifrelor poate schimba percepția asupra realității.

„Oprește-te și analizează emoțiile” la disciplina Istoria

Profesorul prezintă o știre cu titlu alarmist, legată de un eveniment istoric sau politic (real sau adaptat). Elevii sunt invitați să spună ce emoții le provoacă (teamă, furie, mândrie, neîncredere etc.).

Obiective:

- ★ Dezvoltarea capacității de a înțelege rolul emoțiilor în propagandă și în scrierea istoriei.
- ★ Formarea spiritului critic privind modul în care evenimentele sunt relatate și re-interpretate.

„Telefonul [fără fir] digital” la limbile străine

Profesorul pregătește o știre scurtă (3 - 4 propoziții) pe care o transmite primului elev (pe foaie sau citită șoptit). Elevul reformulează știrea cu propriile cuvinte și o transmite mai departe colegului următor. Procesul se repetă până la ultimul elev. La final, se citește cu voce tare știrea inițială și versiunea finală, pentru a observa diferențele.

Obiective:

- ★ Observarea modului în care informația se poate distorsiona.
- ★ Dezvoltarea atenției la detalii și a clarității comunicării.
- ★ Conștientizarea riscurilor de dezinformare și interpretare greșită în spațiul public.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

INEL
Institutul Național
pentru Educație
și Leadership

CENTRUL PENTRU
COMUNICARE STRATEGICĂ
ȘI CONTRACĂRARE A DEZINFORMĂRII

E-mail: info@stratcom.md